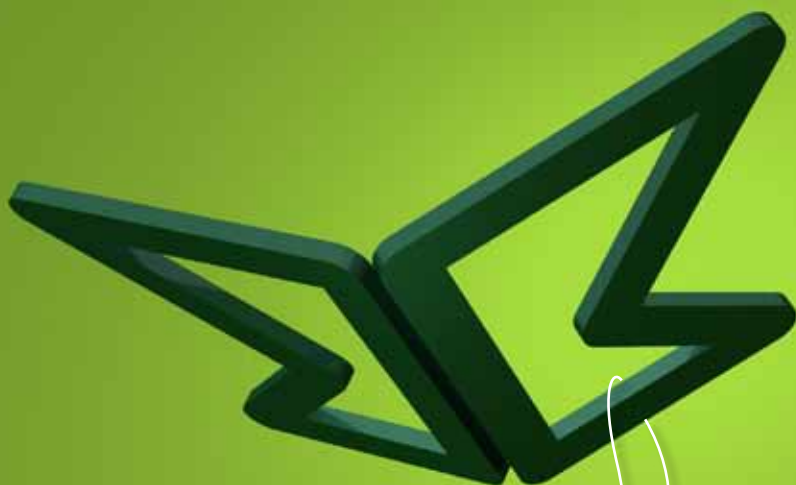

KEKI'S ONDERZOEK IN VOGELVLUCHT

Secretariaat

Kenniscentrum Kinderrechten vzw
Kortrijksesteenweg 14
Gelijkvloerse verdieping lokaal 0.11
9000 Gent
België

Telefoon: +32 (0)9 243 24 70
info@keki.be – www.keki.be

Zetel

Kenniscentrum Kinderrechten vzw
Lange Steenstraat 31
9000 Gent
België

Raad van Bestuur

Dr. Didier Reynaert (voorzitter) – Hogeschool Gent
Prof. dr. Johan Put (ondervoorzitter) – KU Leuven
Prof. dr. Wouter Vandenhoele – Universiteit Antwerpen
Dr. Lieve Bradt – Universiteit Gent
Prof. dr. Els Dumortier – Vrije Universiteit Brussel

Stafmedewerkers

Mevr. Kathy Vlieghe (coördinator)
Dr. Hanne Op de Beeck
Mevr. Sara Lembrechts
Mevr. Nele Willems

KEKI'S ONDERZOEK IN VOGELVLUCHT

EEN OVERZICHT VAN VIER JAAR KENNISOPBOUW
OVER KINDERRECHTEN
VOOR BELEID, PRAKTIJK EN ONDERZOEK

VOORWOORD

Het Kenniscentrum Kinderrechten vzw (KeKi) wil de wetenschappelijke kennis over de rechten van het kind samenbrengen, toegankelijk maken, verspreiden en stimuleren. KeKi onderscheidt zich in zijn interdisciplinaire werkwijze en gaat steeds te werk op basis van wetenschappelijk onderzoek. Hierbij kiest KeKi voor een kritisch-emancipatorische benadering van kinderrechten. Binnen deze benadering worden de mogelijkheden en beperkingen van het concept 'kinderrechten' verkend en waar nodig bevestigd (kritisch). Kinderrechten worden hierbij begrepen als de mensenrechten van kinderen, als fundamentele normen die de sociale verhoudingen in de samenleving kunnen wijzigen in de richting van een grotere menselijke waardigheid (emancipatorisch).

KeKi geeft zijn rol als kenniscentrum over de rechten van het kind op verschillende manieren vorm. Het publiceren en uitdragen van eigen wetenschappelijk onderzoek is hiervan een belangrijke pijler. Overwegend horizontale thema's over hoe het Vlaamse beleid kan voorzien in de realisatie van de rechten van kinderen en jongeren kwamen aan bod. KeKi's expertise groeide zowel op inhoudelijk als op methodologisch vlak, en de resultaten van eigen onderzoek werden steeds op verschillende manieren gevaloriseerd naar onderzoekers, beleidsmedewerkers en praktijk-actoren toe.

Voorliggend document bevat een overzicht van zes in (de aanloop naar) de eerste beleidsperiode (2011-2013) gerealiseerde kernprojecten over beleidsagenda's kinderrechten en jeugd in de EU, het Decreet Rechtspositie Minderjarigen, de JoKER-evaluatie, de visie- en reflectietekst, kinderrechtenindicatoren en thematische zwaartepunten in het Vlaamse kinderrechtenonderzoek. Elke publicatie wordt (1) inhoudelijk gesitueerd op korte inhoud en binnen het bredere kinderrechtendebat. Vervolgens wordt (2) de aanleiding tot het project, (3) de gehanteerde methodologie en (4) de respons en follow-up besproken. Een globale conclusie resumeert de bevindingen in een terugblik, en kijkt tevens vooruit naar de volgende beleidsperiode (2014-2017).

KeKi volgt in de mate van het mogelijke op wat er met de aanbevelingen uit de verschillende studies wordt gedaan. Deze overzichtspublicatie '*KeKi's onderzoek in vogelvlucht – Een overzicht van vier jaar kennisopbouw over kinderrechten voor beleid, praktijk en onderzoek*' was een uitgelezen manier om deze informatie terug bij elkaar te leggen. Wie meer informatie zoekt kan steeds terecht op de output-pagina van de KeKi website, waar alle publicaties en presentaties thematisch worden bijgehouden.

De realisatie van de kernprojecten waarover in deze publicatie wordt gerapporteerd kent vele handen. Uiteraard is er KeKi zelf, dat instond voor de uitvoering en algemene coördinatie van de verschillende projecten. Maar vele van deze projecten zouden niet gerealiseerd kunnen worden zonder de medewerking van de vele stakeholders uit het brede jeugd- en kinderrechtsenveld. De betrokkenheid van al deze mensen liet toe sterk inhoudelijk, kwalitatief en onderbouwd werk af te leveren, met een vertaling naar beleid, praktijk en verschillende onderzoeksdisciplines. Een doelstelling waar KeKi de komende beleidsperiode op blijft inzetten.

Wouter Vandenhole

Voorzitter Kenniscentrum Kinderrechten vzw in 2010-2012

Didier Reynaert

Voorzitter Kenniscentrum Kinderrechten vzw vanaf 2013

SAMENVATTING

Tijdens de eerste beleidsperiode heeft het Kenniscentrum Kinderrechten een ruim aantal thema's uitgewerkt en hierover publicaties uitgebracht. In dit document worden **zes kernprojecten** besproken: een internationale vergelijking van beleidsagenda's over kinderrechten en jeugd, een toetsing van het Decreet Rechtspositie Minderjarigen in de integrale jeugdhulp (DRM) aan een aantal internationaalrechtelijke instrumenten, de evaluatie van de kind- en jongere-effectenrapportage (JoKER), de visie- en reflectietekst van KeKi, de zin en onzin van kinderrechtenindicatoren en de thematische zwaartepunten in het Vlaamse kinderrechtenonderzoek.

Elke publicatie wordt kort voorgesteld en inhoudelijk gesitueerd binnen het bredere kinderrechtendebat. Vervolgens wordt de aanleiding tot het project, de gehanteerde methodologie en de respons en follow-up besproken. Een globale conclusie resumeert de bevindingen in een terugblik, en kijkt tevens vooruit naar de volgende beleidsperiode (2014-2017).

De eerste studie vergelijkt de **beleidsagenda's kinder(recht)en en jeugd** van de Europese Unie (EU), de Raad van Europa (RvE) en de Verenigde Naties (VN) op mogelijke synergieën. Twee thematische prioriteiten komen naar boven: participatie enerzijds, en armoede en sociale uitsluiting anderzijds. Mogelijke uitvoeringsmaatregelen die in de beleidsagenda's naar voren geschoven worden, zijn het mobiliseren van middelen, coördinatie en samenwerking (EU, RvE en VN), mainstreaming (EU en RvE), training en capaciteitsopbouw (EU en VN), en partnerschappen (RvE en VN).

De verkennende **toetsing van het DRM** gaat in op specifieke rechten van kinderen en hoe deze geïmplementeerd (kunnen) worden in de integrale jeugdhulpverlening. De studie maakt duidelijk dat hoewel het Decreet vernieuwend is en de internationaalrechtelijke toetsing doorstaat, er ruimte blijft voor een verdere versterking van de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp. Internationale instrumenten inzake kindercare kunnen daarbij inspiratie bieden.

De **evaluatie van de JoKER** kijkt naar de manier waarop kinderrechten in het beleid kunnen worden geïmplementeerd en toegepast. Er worden drie spanningsvelden geïdentificeerd: (1) het feit dat, hoewel de JoKER internationaal als 'goed voorbeeld' beschouwd wordt, de kennis over dit instrument bij de betrokken actoren nog versterkt kan worden, (2) het bestaan van een moeilijk evenwicht tussen het integreren van de JoKER binnen de (meer algemene) reguleringssimpactanalyse (RIA) enerzijds en het behoud van de eigenheid van de JoKER anderzijds en (3) het 'gewicht' van het JoKER-proces, waarbij naar een adequate inschatting van de effecten gestreefd dient te worden, zonder het takenpakket van de betrokken ambtenaren al te veel te verzwaren.

In de kritische reflectie over de **zin en onzin van kinderrechtenindicatoren** worden vaak geformuleerde kritieken over kinderrechtenindicatoren onder loep genomen en getoetst aan de Vlaamse context. Er worden enkele belangrijke speerpunten, grenzen en uitdagingen geïdentificeerd bij het uitzetten van een monitoring systeem voor het Vlaamse kinderrechtenbeleid, waaronder het belang van (1) een gefundeerde visie bij het maken van keuzes over de definitie en invulling van een indicator, (2) een evenwicht tussen het rekening houden met de specifieke situatie van kinderen en jongeren in Vlaanderen enerzijds, en internationale vergelijkbaarheid anderzijds, (3) het erkennen van de beperkingen van data die gebruikt worden om aan een indicator gestalte te geven, en (4) het maximaal inzetten op participatie door kinderen en jongeren.

De **visie- en reflectietekst** van het Kenniscentrum Kinderrechten bieden achtergrond en leidraad in het uitklaren van de visie van KeKi over de uitgangspunten van zijn werking inzake kinderrechten. Verschillende benaderingen op kinderrechten worden geïdentificeerd en enkele kernbegrippen worden uitgeklaard. Ook worden een aantal bouwstenen van een brede visie op kinderrechten geïdentificeerd.

In de studie omtrent **thematische zwaartepunten in het Vlaamse kinderrechtenonderzoek**, tenslotte, wordt een referentiekader voorgesteld op basis waarvan bestaand onderzoek op een systematische manier verzameld en geïnventariseerd kan worden aan de hand van inhoudelijke thema's. De visie van KeKi dat kinderrechten ruimer te interpreteren zijn dan het

Kinderrechtenverdrag wordt in deze studie, via de selectie van onderzoeksprojecten, concreet vorm gegeven.

Inhoudelijk zijn de meeste projecten te situeren op het beleidsmatige aspect van kinderrechten. Deze overwegend 'horizontale' thema's overstijgen specifieke rechten van kinderen: ze zijn van belang voor het algemeen nastreven of realiseren van deze rechten en van een op kinderrechten gebaseerd beleid. 'Verticale' studies over specifieke rechten kwamen tot nu toe slechts beperkt aan bod. Thema's worden steeds op een kritische, reflectieve manier uitgewerkt. De studies van het Kenniscentrum Kinderrechten zijn in eerste instantie te verbinden met de werking van kinderrechten als fundamentele normen die gericht zijn op het realiseren van sociale rechtvaardigheid en menselijke waardigheid voor kinderen, en met de discussies die hieruit volgen.

Niet zelden vindt het grondig uitwerken van een onderwerp zijn **oorsprong** in een beleidsvraag vanuit de Vlaamse overheid, op basis van de decretale opdracht van KeKi. De inhoudelijke focus wordt ingevuld door de missie en doelstellingen van het Kenniscentrum Kinderrechten. Verder bepaalt KeKi ook zelf accenten binnen de inhoudelijke werking aan de hand van jaarthema's en meerjarenthema's die steeds een duidelijke maatschappelijke relevantie hebben. Hieruit mag ook blijken dat KeKi de adviesvragen steeds op een onderbouwde manier beantwoordt. Naast adviezen op vraag wordt deze zelf opgebouwde expertise ook ingezet voor beleidsadvies op eigen initiatief, het beantwoorden van vragen uit de praktijk en het stimuleren van een kinderrechterlijke focus in onderzoek.

Tijdens de voorbije beleidsperiode is de **expertise** van het Kenniscentrum Kinderrechten zowel op inhoudelijk als op methodologisch vlak sterk gegroeid. De inhoudelijke verdieping en evolutie gebeurt doelgericht en planmatig, en bepaalt – doordat steeds wordt gezocht naar de meest geschikte onderzoeksmethode – op die manier de methodologische expertise. KeKi maakt gebruik van zowel een juridische methodologie, als van sociaal-wetenschappelijke (kwantitatieve en kwalitatieve) onderzoeksmethoden. Zo werd in het verleden gebruik gemaakt van documentenanalyse en literatuurstudie, o.a. in functie van vergelijking en toetsing. Ook werd reeds gewerkt met een gestandaardiseerde vragenlijst en werden focusgroepen,

een expertenrondetafel en een onderzoeksseminarie georganiseerd.

KeKi besteedt ruime aandacht aan een brede **valorisatie** van de resultaten van zijn studies. Het uitbrengen van een publicatie is nooit een eindpunt, maar eerder een startpunt voor verdere follow-up. De adviezen en conclusies van de verschillende gevoerde studies zijn zowel gericht aan beleidsmakers, als aan wetenschappers en actoren uit het werkveld. Na publicatie van de studies volgt verdere verwerking en kritische reflectie via presentaties van de resultaten op allerhande fora en via artikels in diverse tijdschriften. De implementatie van de aanbevelingen door de overheid wordt opgevolgd.

LIJST MET AFKORTINGEN

DRM	Decreet betreffende de Rechtspositie van de Minderjarige in de integrale jeugdhulp
EU	Europese Unie
JoKER	Kind- en jongere-effectrapportage
KeKi	Kenniscentrum Kinderrechten vzw
KER	Kindeffectrapportage
RIA	Reguleringsimpactanalyse
RvE	Raad van Europa
TJK	Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten
VN	Verenigde Naties
VRK	Verdrag inzake de Rechten van het Kind

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	10
1. CHILDREN’S RIGHTS AND YOUTH	12
1.1 Inhoudelijke situering	12
1.2 Aanleiding	13
1.3 Methodologie	14
1.4 Respons en follow-up	15
2. DECREET RECHTSPOSITIE MINDERJARIGEN	18
2.1 Inhoudelijke situering	18
2.2 Aanleiding	20
2.3 Methodologie	20
2.4 Respons en follow-up	21
3. EVALUATIE JOKER	23
3.1 Inhoudelijke situering	23
3.2 Aanleiding	24
3.3 Methodologie	24
3.4 Respons en follow-up	26
4. ZIN EN ONZIN VAN KINDERRECHTENINDICATOREN	28
4.1 Inhoudelijke situering	28
4.2 Aanleiding	29
4.3 Methodologie	29
4.4 Respons en follow-up	30
5. VISIETEKST EN REFLECTIETEKST	31
5.1 Inhoudelijke situering	31
5.2 Aanleiding	32
5.3 Methodologie	32
5.4 Respons en follow-up	33
6. THEMATISCHE ZWAARTEPUNTEN ONDERZOEK	34
6.1 Inhoudelijke situering	34
6.2 Aanleiding	35
6.3 Methodologie	36
6.4 Respons en follow-up	36
7. CONCLUSIE	37
7.1 Terugblik	37
7.2 Vooruitblik	39

INLEIDING

Het Kenniscentrum Kinderrechten vzw (KeKi) heeft als overkoepelende doelstelling de kennis over de rechten van het kind – voortgebracht door nationaal en internationaal wetenschappelijk onderzoek – samen te brengen, toegankelijk te maken, te verspreiden en te stimuleren. Het publiceren van eigen onderzoek over kinderrechten maakt deel uit van deze missie.

Aan het einde van de eerste beleidsperiode wil KeKi zijn voornaamste doelgroep – de Vlaamse overheid, parlementairen, onderzoekers en actoren uit het Vlaamse jeugd- en kinderrechtsveld – een overzicht bieden van een aantal kernpublicaties uit de eerste beleidsperiode (2011-2013) en de aanloop ernaar toe (2010). In totaal worden zes documenten geanalyseerd:

- Desmet, E. (2010). *European and International Policy Agendas on Children, Youth and Children's Rights. Comparison and Possible Synergies*. Gent: Kenniscentrum Kinderrechten vzw. (November 2010)¹ Verder: 'Children's Rights and Youth'
- Desmet, E., Put J. (2011). *Het Decreet Rechtspositie Minderjarigen in internationaal perspectief*. Gent: Kenniscentrum Kinderrechten vzw, 50 p. (april 2011)² Verder: 'Decreet Rechtspositie Minderjarigen' of 'DRM'
- Desmet, E., Op de Beeck, H., Vandenhoe, W. (2012). *Evaluatie van de kind- en jongereneffectrapportage (JoKER)*. Onuitgegeven onderzoeksrapport. Gent: Kenniscentrum Kinderrechten vzw. (maart 2012)³ Verder: 'Evaluatie JoKER'
- Kenniscentrum Kinderrechten vzw (2012). Visietekst⁴ en reflectietekst⁵ 'Kinderrechten'. Onuitgegeven publicatie. Gent: Kenniscentrum Kinderrechten vzw. (juni 2012) Verder: 'Visietekst en Reflectietekst'
- Op de Beeck, H., Vandenhoe, W., Desmet, E. (2012). *'Meten' en 'Weten' voor een gefundeerd kinderrechtenbeleid. Een kritische reflectie over de*

zin en onzin van kinderrechtenindicatoren. Gent: Kenniscentrum Kinderrechten vzw. (juli 2012)⁶ Verder: 'Zin en onzin van kinderrechtenindicatoren'

- Op de Beeck, H., Put, J., Lembrechts, S. (2013). *Zwaartepunten in het Vlaams kinderrechtenonderzoek vanaf 2004. Een thematische analyse op basis van de KeKi onderzoeksdatabank*. Gent: Kenniscentrum Kinderrechten vzw⁷. Verder: 'Thematische zwaartepunten onderzoek'

In een eerste paragraaf worden de besproken projecten telkens kort voorgesteld en inhoudelijk gesitueerd op de specifieke relatie van de publicatie tot het bredere kinderrechtsdebat. Vervolgens wordt de aanleiding tot het project toegelicht. Daarna komt de gehanteerde methodologie aan bod. In een vierde en laatste paragraaf wordt de respons op de beschreven studies en follow-up die er aan werd gegeven, voorgesteld. De bijhorende output, meestal in de vorm van artikels, presentaties en adviezen, is eveneens terug te vinden op de KeKi-website⁸.

1 <http://www.keki.be/documents/comparison.pdf>

2 [http://www.keki.be/documents/2011_04_KeKi_DRM_in_internationaal_perspectief\(1\).pdf](http://www.keki.be/documents/2011_04_KeKi_DRM_in_internationaal_perspectief(1).pdf)

3 http://www.keki.be/documents/2012%20KeKi_onderzoeksrapport%20JoKER.pdf

4 http://www.keki.be/documents/2012_06%20KeKi_visietekst%20kinderrechten_final.pdf

5 http://www.keki.be/documents/2012_06%20KeKi_reflectietekst%20kinderrechten.pdf

6 <http://www.keki.be/documents/Rapport%20'Meten%20en%20weten%20voor%20een%20gefundeerd%20kinderrechtenbeleid'.pdf>

7 http://www.keki.be/documents/ZWAARTEPUNTEN_final.pdf

8 <http://www.keki.be/?m=20>

1. CHILDREN'S RIGHTS AND YOUTH

1.1 INHOUDELIJKE SITUERING

KORTE INHOUD

Het document *'European and International Policy Agendas on Children, Youth and Children's Rights. Comparison and Possible Synergies'* gaat over de Europese en internationale beleidsagenda's betreffende kinderen, jeugd en kinderrechten. De studie maakt een **vergelijking van de verschillende beleidsagenda's** van de Europese Unie (EU), de Raad van Europa (RvE) en de Verenigde Naties (VN) en identificeert mogelijke synergieën. Concluderend kan worden gesteld dat twee thematische prioriteiten duidelijk gedeeld worden door alle drie de behandelde beleidsniveaus: **participatie** enerzijds en **armoede en sociale uitsluiting** anderzijds. Op alle drie de niveaus worden zowel het mobiliseren van middelen, als coördinatie en samenwerking naar voren geschoven als mogelijke uitvoeringsmaatregelen ('measures of implementation'). Daarnaast worden meerdere uitvoeringsmaatregelen gedefinieerd bij twee van de drie organisaties: mainstreaming (EU en RvE), training en capaciteitsopbouw (EU en VN), en partnerschappen (RvE en VN).

FOCUS OP KINDERRECHTEN

In de studie worden meerdere aan kinderrechten gerelateerde onderwerpen aangeraakt, zowel wat betreft de rechten in het Verdrag en hun thematisering, als wat betreft de implementatie van deze rechten. Dit gebeurt voornamelijk op een opsommende en soms op een beschrijvende manier.

Inhoudelijke thema's die worden aangeraakt in beleidsagenda's m.b.t. kinderen zijn: participatie, geweld tegen kinderen, armoede en sociale uitsluiting, kwetsbare kinderen, *child friendly justice* / toegankelijke justitie, gezinsbeleid en gezondheid. Wanneer we de beleidsagenda's m.b.t. jeugd bestuderen, zien we een hele waaier aan thema's terugkeren over de drie beleidsniveaus heen: participatie, onderwijs, tewerkstelling, armoede en sociale uitsluiting, vrijwilligerswerk, creativiteit, cultuur en culturele diversiteit, mensenrechten en democratie, milieu, vrije tijd, meisjes en jonge vrouwen, en intergenerationele uitdagingen. Verder komen ook gezondheid en

globalisering naar voren, net als situaties van gewapende conflicten.

Inzake **implementatie** willen alle drie de beleidsniveaus op het vlak van kinderrechten werk maken van het mobiliseren van *resources*, coördinatie en samenwerking, communicatie over kinderrechten, en monitoring en evaluatie. Verder gaan de beleidsagenda's ook in op *mainstreaming*, training en *capacity building*, het gebruik van vooruitgangsrapporten en het creëren van partnerschappen. Op vlak van jeugdbeleid komt bij de drie beleidsniveaus het mobiliseren van *resources* naar voren, net zoals coördinatie en samenwerking, participatie van jonge mensen in de ontwikkeling en implementatie van het jeugdbeleid, kennisopbouw en *evidence-based* jeugdbeleid. Verder zien we, net als bij de documenten betreffende het kinderrechtenbeleid, het belang van mainstreaming en het creëren van partnerschappen als beleidsinstrument terugkeren.

1.2 AANLEIDING

Deze studie kwam tot stand naar aanleiding van een vraag vanuit de Vlaamse overheid. Tijdens het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de EU (van 1 juli tot 31 december 2010), coördineerde Vlaanderen de activiteiten op gebied van jeugd. Het Belgisch voorzitterschap Jeugd schoof drie speerpunten naar voren: jeugdwerk, jongeren en werk, en de Europese en internationale beleidsagenda's inzake kinderen, jongeren en kinderrechten. De afdeling Jeugd van het Agentschap Sociaal- Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen vroeg KeKi **wetenschappelijke ondersteuning te bieden bij de inhoudelijke uitwerking van het thema rond de Europese en internationale beleidsagenda's naar kinderen, jongeren en kinderrechten**. Er werd verzocht een inventaris op te maken van de beleidsagenda's inzake kinderen, jongeren en kinderrechten van de EU, de RvE en de VN, die terug te vinden is in het document *'European and International Policy Agendas on Children, Youth and Children's Rights: A Belgian EU Presidency-Youth Note'*, 2010 ('voorzitterschapsdocument'). Hierop voortbouwend, werden - op initiatief van KeKi - de mogelijkheden tot afstemming geïdentificeerd in het complementaire document *'European and International Policy Agendas on Children, Youth and Children's Rights: Comparison and Possible Synergies'*.

1.3 METHODOLOGIE

De vergelijking van de beleidsagenda's betreft een **tekstuele analyse** (documentenanalyse) van de huidige en voornaamste beleidsdocumenten. De analyse wordt gekenmerkt door een streven naar overzichtelijkheid en schematisering en een doorgedreven systematiek.

Inleidend wordt de **afbakening** van de focus beargumenteerd. Na het in kaart brengen van de gehanteerde leeftijdsgrenzen bij de definities van 'kind' en 'jeugd' binnen de drie internationale organisaties, gebeurt de vergelijking van de beleidsagenda's in drie stappen. In een eerste fase worden de **beleidsagenda's van de drie organisaties over hetzelfde onderwerp samen besproken**: hetzij over kinder(recht)en, hetzij over jeugd. Na een bespreking van de wettelijke basis, de bevoegde organen, en een aantal kenmerken van de beleidsdocumenten zoomt de analyse in op de gezamenlijke thematische prioriteiten en de gezamenlijke uitvoeringsmaatregelen. Deze worden telkens schematisch weergegeven in vendiagrammen.

In een tweede fase van de analyse worden **mogelijke synergieën geïdentificeerd tussen de beleidsagenda's over kinderen en over jeugd, binnen elke organisatie afzonderlijk**. De gedeelde thematische prioriteiten en de gedeelde uitvoeringsmaatregelen worden hierbij telkens beschreven en schematisch voorgesteld.

De derde stap bestaat erin de **verschillende vormen van samenwerking** die in de teksten zijn beschreven, te identificeren: enerzijds de samenwerking tussen de organisaties onderling, anderzijds de samenwerking met het andere beleidsdomein binnen de eigen organisatie.

In een concluderende fase wordt een **comprehensieve vergelijking** gemaakt en worden mogelijke **synergieën geïdentificeerd** over de verschillende beleidsagenda's heen.

1.4 RESPONS EN FOLLOW-UP

Van 8 tot 10 september 2010 ging de **expertenconferentie** 'Europe de l'Enfance' door in Antwerpen. Op 8 september stelde KeKi het ontwerp van het voorzitterschapsdocument (zie ook 1.2) voor aan de leden van de Permanente Intergouvernementele Groep 'Europe de l'Enfance', waarna er ruimte was voor reacties van de aanwezige lidstaten en waarnemers. Op de expertenconferentie van 9 september, met een divers palet aan deelnemers (overheid, NGO's, academici en middenveld, zowel nationaal als internationaal) werd de complementaire studie 'European and International Policy Agendas on Children, Youth and Children's Rights: Comparison and Possible Synergies' geïntroduceerd.

Op 16 november 2010 vond in Brussel de **ministerconferentie** 'Europe de l'Enfance' plaats. Ook hier stelde het Kenniscentrum Kinderrechten het document 'Comparison and Possible Synergies'⁹ voor. In zijn slotbeschouwingen drukte KeKi de hoop uit dat het voorzitterschapsdocument en de studie als hefboom zouden dienen voor verder onderzoek (bv. inzake de externe dimensie, of inzake de verhouding tussen kinderrechten en jeugd in specifieke sectoren).

Het onderwerp werd door KeKi verder opgevolgd in het traject omtrent het meerjarenthema 'jeugd en kinderrechten'. De potentiële synergieën en connecties werden verder onderzocht op Vlaams (Belgisch) niveau. In juni 2011 vond in Belfast de conferentie 'Opportunities and Challenges: Implementing the United Nations Convention on the Rights of the Child' plaats, georganiseerd door het Research Forum for the Child (Queen's University Belfast). KeKi tekende in op de oproep die door het Research Forum werd gelanceerd en bracht er de **presentatie** 'Implementing the Convention on the Rights of the Child for 'youth': who and how?'¹⁰, gebaseerd op het

9 http://www.keki.be/documents/EE_KeKi_Comparison%20&%20Possible%20Synergies_ministerconferentie.pdf

10 Desmet, E. (2011). "Implementing the Convention on the Rights of the Child for 'youth': who and how?", Presentatie Conferentie "Opportunities and Challenges: Implementing the United Nations Convention on the Rights of the Child", Research Forum for the Child (Queen's University Belfast), Belfast, 1-2 juni 2011. http://www.keki.be/documents/2011_06_01%20PPT%20Conference%20Belfast.pdf

eerdere studiewerk. Aan deze conferentie namen een 100-tal academici en NGO-vertegenwoordigers deel.

Naar aanleiding van deze presentatie in Belfast werd KeKi uitgenodigd om over dit onderwerp een **artikel** uit te werken. Dit verscheen in 2012 in het *International Journal of Children's Rights*¹¹.

Nog in 2011 werd het onderwerp verder uitgewerkt in functie van een beleidsadvies aan de afdeling Jeugd van het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen. KeKi leverde een **gefundeerde reflectie** naar aanleiding van de bevraging van de Raad van Europa bij de lidstaten over een eerste ontwerp van de strategie kinderrechten 2012-2015.

Een **update** van het oorspronkelijke document over de internationale beleidsagenda's is voorbereid in 2012 en kan worden gepubliceerd na respons van de afdeling Jeugd.

Binnen het meerjarenthema 'jeugd en kinderrechten' werden nog een aantal andere **reflecties** uitgewerkt die inzoomen op het kinder(rechten)beleid, maar niet op het Europese niveau. Zo werd over de verhouding tussen 18-24-jarigen en het VRK een workshop verzorgd op de conferentie '*Taking the Rights Steps. Children's Rights: Wales and the World*', University of Swansea, Swansea, 11-12 juni 2012¹². Op het event '*Implementing the UNCRC: the Welsh approach in an international context*', naar aanleiding van de lancering van een vergelijkende studie van UNICEF UK over de implementatie van het Kinderrechtenverdrag in twaalf landen, waaronder België, bracht KeKi een presentatie, waarin werd gefocust op de **implementatie van het VRK in België**¹³. Op 22 november 2012 vond een workshop

11 Desmet, E. (2012). Implementing the Convention on the Rights of the Child for 'youth': who and how? *International Journal of Children's Rights*, 20, (1), 3-23. <http://www.keki.be/documents/Implementing%20the%20CRC%20for%20youth.pdf>

12 Desmet, E. (2012) "The UNCRC, children's rights and 18-24 year olds", Conference "Taking the Rights Steps. Children's Rights: Wales and the World", University of Swansea, Swansea, 11-12 juni 2012. http://www.keki.be/documents/2012_06_11%20workshop%20CRC,%20children's%20rights%20and%2018-24%20year%20olds.pdf

13 Desmet, E. (2012). "Implementing the Convention on the Rights of the child in Belgium", in seminarie "Implementing the UNCRC: the Welsh approach in an international context", Welsh Parliament, Cardiff, 21 november 2012.

plaats met beleidsmakers, academici en vertegenwoordigers van NGO's, georganiseerd door UNICEF UK, de Wales Observatory on Human Rights of Children and Young People en Save the Children Wales. Hierop werd een presentatie gegeven over een ander element van hetzelfde thema, nl. m.b.t. het voorstel in Wales om (een aantal bepalingen van) het **Kinderrechtenverdrag ook toe te passen op 18-24 jarigen**¹⁴.

Aansluitend bij het thema en de inzichten uit het afgelegde traject werd in 2012 een kritische forumtekst geschreven voor het Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten (TJK) (i.s.m. An Piessens, Kind & Samenleving) m.b.t. het vernieuwd Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid¹⁵.

http://www.keki.be/documents/Output/2012_11_15%20presentation%20Welsh%20parliament%20-%202021nov.ppt

14 Desmet, E. (2012). "Extending the Convention on the Rights of the Child to 18-24 years old. Experience of Flanders (Belgium)" in UNCRC workshop, Cardiff, 22 november 2012. http://www.keki.be/documents/Output/2012_11_15%20Extending%20CRC%20to%2018-24%20years%20old%20-%20Cardiff%2022nov.ppt

15 Desmet, E., Piessens, A. (2012). Het vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid: een verhoogde duidelijkheid, een verarmd maatschappelijk debat? *Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten*, 13, (1), 53-62.

2. DECREET RECHTSPOSITIE MINDERJARIGEN

2.1 INHOUDELIJKE SITUERING

KORTE INHOUD

Deze studie **toetst het Decreet betreffende de Rechtspositie van de Minderjarige in de integrale jeugdhulp (DRM) aan een aantal instrumenten van internationaal recht**. Een dergelijke toetsing maakt niet alleen duidelijk in welke opzichten het DRM vernieuwend is, maar ook op welke vlakken het DRM misschien niet voldoet aan internationaalrechtelijke verplichtingen en/of het inspiratie kan putten uit andere instrumenten. Het gaat om een verkennende en beperkte toetsing. Alleen de bepalingen van het DRM zelf worden onder de loep genomen. Andere Vlaamse of federale wetgeving is niet meegenomen in de analyse, evenmin als beleidsdocumenten en bevindingen uit de praktijk. Bovendien wordt voor de toetsing het internationale kader beperkt tot vier instrumenten:

- Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 1989 (Kinderrechtenverdrag of VRK);
- Aanbeveling (2005)5 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa over de rechten van kinderen die leven in een instelling (Aanbeveling (2005)5);
- De Quality4Children Standards for out-of-home care in Europe van 2007 (Q4C-Standaarden);
- De richtlijnen van de Verenigde Naties betreffende alternatieve zorg van 2009 (VN-Richtlijnen).

Na de bespreking van het territoriale, materiële en personele toepassingsgebied van de vijf instrumenten, volgt een inhoudelijke analyse en vergelijking.

FOCUS OP KINDERRECHTEN

In tegenstelling tot andere publicaties van het Kenniscentrum Kinderrechten gaat deze tekst in op **specifieke rechten van kinderen en hoe deze (kunnen) worden geïmplementeerd in de integrale jeugdhulpverlening**. De volgende rechten van kinderen en de concretisering ervan komen aan bod

in de inhoudelijke analyse van de bepalingen, voornamelijk op een beschrijvende manier:

- Belang van de minderjarige
- Verbod van discriminatie
- Recht op informatie
- Gezinsleven: recht van een minderjarige om niet tegen zijn wil gescheiden te worden van zijn ouders
- Gezinsleven: contact met ouders en andere personen (als de minderjarige van hen gescheiden leeft)
- Participatie: recht op participatie op individueel niveau
- Recht op periodieke evaluatie
- Recht op privacy
- Recht op een menswaardige behandeling
- Recht op jeugdhulp
- Duidelijke communicatie
- Gezinsleven: recht op ondersteuning bij het zoeken naar informatie over de situatie van familieleden
- Participatie: recht op participatie op collectief niveau
- Het dossier van de minderjarige
- Recht op bijstand (door een vertrouwenspersoon)
- Klachtrecht
- Bekwaamheid
- Recht op instemming met en vrije keuze van de buitengerechtelijke jeugdhulp
- Recht op een vrij besteedbaar bedrag
- Recht op gezondheidszorg
- Recht op onderwijs
- Recht op een adequate levensstandaard
- Kinderen met bijzondere zorgbehoeftes
- Recht op vrije tijd, spel en culturele activiteiten
- Recht van broers en zussen om samen te blijven
- Individueel zorgplan
- Recht op voorbereiding naar zelfstandigheid

2.2 AANLEIDING

Op 19 november 2010 vond de studiedag ‘Vier jaar werking van het decreet rechtspositie: realisaties en aanbevelingen’ plaats, georganiseerd door het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van de Vlaamse overheid in samenwerking met de Inspectie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de Onderwijsinspectie. Bedoeling van de studiedag was om de werking van het DRM na vier jaar te evalueren, onder meer op basis van de resultaten van de toetsing uitgevoerd door Zorginspectie en Onderwijsinspectie.

KeKi werd via Prof. dr. Johan Put gevraagd deze **studiedag inhoudelijk te ondersteunen**. Dit resulteerde in de presentatie ‘De realisatie van kinderrechten via het Decreet Rechtspositie: een kritische reflectie’¹⁶, waarin een drievoudige toetsing van het decreet werd uitgevoerd: een handhavings-toetsing, een juridische toetsing, en een toetsing aan het internationaal-rechtelijke kader. De voorliggende publicatie is een doorgedreven verwerking van de internationaal rechtelijke toetsing.

2.3 METHODOLOGIE

De studie over het DRM toetst het decreet aan een aantal instrumenten van internationaal recht. Net zoals de analyse van de internationale beleidsagenda’s m.b.t. kinderen, jeugd en kinderrechten, betreft het hier een vergelijkende studie. Om tot deze analyse te komen wordt eerst een **afbakening** gemaakt van de focus van de studie. Na de **definiëring** van het toepassingsgebied worden de internationale instrumenten **geselecteerd** waaraan het DRM wordt getoetst.

Na de bespreking van de geselecteerde instrumenten gebeurt de **vergelijking en toetsing** in drie stappen. Ten eerste worden de bepalingen geselecteerd en geanalyseerd die zowel in het DRM als in een of meerdere andere internationale instrumenten voorkomen. Hierbij worden overlappende bepalingen die in alle instrumenten aanwezig zijn onderscheiden van bepa-

¹⁶ Put, J. (2010). De realisatie van kinderrechten via het Decreet Rechtspositie: een kritische reflectie. Presentatie op de studiedag ‘Vier jaar werking van het decreet rechtspositie: realisaties en aanbevelingen’, Brussel, 19 november 2010.

lingen die in het DRM en bepaalde instrumenten voorkomen. De bepalingen worden zowel besproken als geschematiseerd. Een tweede stap bestaat erin de bepalingen te identificeren die enkel in het DRM voorkomen, en dus als innovatief kunnen worden beschouwd. Een derde luik brengt de thema’s in kaart die enkel in de internationale instrumenten voorkomen, waarbij de vraag wordt gesteld of het DRM hieruit inspiratie kan of moet putten. Deze thema’s worden verder opgedeeld in ‘algemene rechten’ en ‘specifieke rechten binnen de jeugdhulp’.

Na de analyse volgt de eigenlijke **evaluatie**. Deze gebeurt vanuit drie verschillende perspectieven. Het eerste betreft een samenvatting van de uitgevoerde toetsing van de bepalingen van het DRM. Hierbij wordt teruggekomen op de bevindingen uit alle drie de stappen van deze analyse. Ten tweede gebeurt een evaluatie op basis van de WAP-methode. Deze methodiek maakt een onderscheid tussen verschillende soorten verplichtingen: zaken die wettelijk geregeld (moeten) worden volgens internationale standaarden (W); zaken die overeenkomstig internationaalrechtelijke bepalingen aantoonbaar moeten zijn (A); en aspecten die een praktijkevaluatie behoeven (P). Aan de hand hiervan wordt aan de rechten opgenomen in het DRM een evaluatiecode toegekend. Omdat het hier een decreet betreft kan deze methode slechts gedeeltelijk worden toegepast. Ten slotte gebeurt ook een globale vergelijking van de verschillende instrumenten.

2.4 RESPONS EN FOLLOW-UP

De internationaalrechtelijke toetsing van het DRM werd (samen met de handhavingstoetsing en de juridische toetsing) op de **studiedag** ‘Vier jaar werking van het decreet rechtspositie’ op 19 november 2010 voorgesteld¹⁷ aan een 600-tal mensen, voornamelijk uit de praktijk. Jaarlijks wordt door de Vlaamse overheid een studiedag georganiseerd over het decreet, telkens met een andere invalshoek. De conclusies uit de KeKi-studie m.b.t. het recht op bijstand door een vertrouwenspersoon werden in 2012 verwerkt in de studiedag van 7 december.

¹⁷ http://www.keki.be/documents/2010_11_19%20Realisatie%20van%20kinderrechten%20via%20DRM%20-%20Studiedag%20rechtspositie.pdf

De analyse werd verder ook beschreven in een **artikel** voor TJK¹⁸.

18 Desmet, E., Put, J. (2011). Het Decreet Rechtspositie Minderjarigen: een internationaalrechtelijke toetsing. Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten, 12, (2), 103-120.
<http://www.kekidatabank.be/docs/Publicaties/2011%20DESMET%20PUT%20Het%20Decreet%20Rechtspositie%20Minderjarigen%20een%20internationaalrechtelijke%20toetsing.pdf>

3. EVALUATIE JOKER

3.1 INHOUDELIJKE SITUERING

KORTE INHOUD

In 1997 werd door de Vlaamse overheid een 'kindeffectrapportage' (KER) in het leven geroepen, die in 2008 uitgebreid werd tot een 'kind- en jongere-effectrapportage' (JoKER). De JoKER is een *ex ante*-effectrapport dat opgemaakt moet worden door de Vlaamse administratie bij ontwerpen van decreten voor zover deze het belang van personen jonger dan 25 jaar rechtstreeks raken. De Vlaamse overheid gaf aan KeKi de opdracht dit instrument **grondig te evalueren**.

Uit de evaluatie kwamen de volgende drie geïdentificeerde spanningsvelden als de voornaamste naar boven: (1) het feit dat, hoewel de JoKER internationaal als 'goed voorbeeld' beschouwd wordt, de kennis over dit instrument bij de betrokken actoren nog versterkt kan worden, (2) het bestaan van een moeilijk evenwicht tussen het integreren van de JoKER binnen de (meer algemene) reguleringsimpactanalyse (RIA) enerzijds en het behoud van de eigenheid van de JoKER anderzijds en (3) het 'gewicht' van het JoKER-proces, waarbij naar een adequate inschatting van de effecten gestreefd dient te worden, zonder het takenpakket van de betrokken ambtenaren al te veel te verzwaren.

FOCUS OP KINDERRECHTEN

Deze studie gaat in op de **manier waarop kinderrechten in het beleid kunnen worden geïmplementeerd en het Kinderrechtenverdrag kan worden toegepast**. Meer specifiek wordt stil gestaan bij een beleidsinstrument dat deze implementatie gedeeltelijk vorm geeft, met name de kind- en jongere-effectrapportage.

De analyse gaat in op de volgende relevante thema's inzake kindeffectenanalyses: toepassingsgebied, kwaliteit, proces, ondersteuning en controle, effectiviteit en impact en is in die zin vrij technisch van aard.

Aangeraakte kinderrechtentema's zijn: belang van het kind (en de jongere),

diversiteit tussen kinderen en jongeren, leeftijdsafbakening (definitie kind, jongere), participatie (consultatie van kinderen en jongeren), en vorming (mensenrechteneducatie).

3.2 AANLEIDING

De evaluatie van de JoKER werd aangevraagd door de afdeling Jeugd van de Vlaamse overheid. Ook deze opdracht werd dus uitgevoerd in het kader van de decretaal vastgelegde opdracht tot **beleidsadvisering** van KeKi aan de Vlaamse overheid. Het onderzoeksrapport vormde de basis voor het beleidsadvies dat hierover aan de Vlaamse overheid werd gericht.

De context waarbinnen de analyse werd uitgevoerd betreft een evolutie in de regelgeving omtrent de opstelling van een JoKER, gaande van een instelling van een KER in 1997, over de invoering van de reguleringsimpact-analyse (RIA) in 2005, een uitbreiding van de KER tot een kind- en jongere-effectenrapportage (JoKER) in 2008 (inwerkingtreding 2009) en een (formele) integratie van deze JoKER in de RIA, tot de aankondiging van nieuwe toetsen in andere domeinen en de ontwikkeling van de Quick Scan Duurzame Ontwikkeling, en tenslotte de bevestiging van de meeste bepalingen betreffende de JoKER in het decreet houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid in 2012.

3.3 METHODOLOGIE

Het evaluatieonderzoek naar de JoKER werd uitgewerkt in vijf afzonderlijke luiken, op basis van het principe van methodologische triangulatie waarmee een zo compleet mogelijk beeld wordt beoogd. De vijf luiken betroffen zowel kwantitatieve als kwalitatieve methoden: (1) een literatuurstudie, (2) een documentenanalyse, (3) een elektronische bevraging, (4) focusgroepen en (5) een expertenrondetafel. De resultaten uit deze verschillende analyses werden samengebracht in een SWOT-analyse¹⁹.

19 SWOT staat voor Strengths and Weaknesses of the instrument and the external Opportunities and Threats it faces.

Voor de **literatuurstudie** werd regelgeving over en onderzoek naar (de evaluatie van) *ex ante*-effectrapportages geraadpleegd. De studie heeft een gerichte focus, m.n. impactinschattingen m.b.t. kinderen en jongeren. Wegens een lage aanwezigheid van evaluerende literatuur, werden ook andere domeinen van impact assessment meegenomen, zij het in een meer beperkte mate. De literatuurstudie gaf richting aan de selectie van de te evalueren thema's en subthema's.

Op alle 11 de definitieve JoKERS die eind oktober 2011 beschikbaar waren, werd een kwantificerende en kwalitatieve **documentenanalyse** uitgevoerd. Deze documentenanalyse had tot doel de resultaten uit de elektronische bevraging en de focusgroepen te objectiveren.

Op basis van de literatuurstudie en documentenanalyse werd een **gestandaardiseerde vragenlijst** opgesteld, met stellingen per thema. Het afnemen van de vragenlijst gebeurde elektronisch, met gebruik van het *open source* softwarepakket 'LimeSurvey'. Er werd een brede steekproef geselecteerd, uit verschillende doelgroepen. Een deel van de beschrijvende statistieken van het onderzoek kon worden gegenereerd met LimeSurvey. Daarnaast werd het softwarepakket SPSS gebruikt om de gegevens verder te analyseren.

Verdere verdieping gebeurde daarna in twee **focusgroepen** ('ambtenaren' en 'jeugd- en kinderrechtenactoren', zo evenwichtig mogelijk geselecteerd). Aan de focusgroepen werden een aantal opvallende bevindingen uit de elektronische bevraging voorgelegd, met het oog op het vinden van mogelijke verklaringen. Daarnaast werden een aantal zaken besproken die te specifiek waren om binnen een vragenlijst aan bod te laten komen. Verder kwamen ook persoonlijke ervaringen en percepties over de JoKER aan bod, net zoals bedenkingen over de toekomst van de JoKER. De verslagen van de focusgroepen werden gebruikt als basis voor de kwalitatieve analyses.

Op basis van de literatuurstudie en de analyses die werden uitgevoerd op de empirische data werd een preliminair rapport opgesteld. Dit werd aan een kwaliteitstoets onderworpen door het voor te leggen aan een **expertenrondetafel**.

Aan de hand van de resultaten bekomen via de verschillende dataverzamelingstechnieken werd per thema een **SWOT-analyse** opgesteld. Van elk thema werden afzonderlijke SWOT-analyses gemaakt, die werden geïntegreerd in één alomvattende SWOT-analyse van de JoKER.

3.4 RESPONS EN FOLLOW-UP

Het ontwerp van de evaluatie van de JoKER werd uitgebreid besproken op de bijeenkomst van de **Reflectiegroep jeugd- en kinderrechtenbeleid** van 30 september 2011. Leden van de reflectiegroep zijn de aanspreekpunten Jeugd- en Kinderrechtenbeleid, vertegenwoordigers van de afdeling Jeugd en een aantal actoren in het jeugd- en kinderrechtenveld. Het onderzoeksrapport en beleidsadvies werden later aan de leden van de reflectiegroep bezorgd. Omdat de afdeling Jeugd zich engageerde tot het implementeren van verschillende van de Keki-aanbevelingen, werd op 15 juni 2012 samen met de reflectiegroep een plan van aanpak opgesteld voor deze verdere implementatie. Hiertoe werd tijdens de vergadering in drie werkgroepen over de aanbevelingen gediscussieerd.

Over de JoKER evaluatie vond ook een **overleg** plaats met de **Raadgever Jeugd** van het kabinet Smet, in aanwezigheid van de coördinator kinderrechten.

De bevindingen van de JoKER studie werden niet enkel aan de overheid gecommuniceerd, ze werden ook breder verspreid onder nationale en internationale beleidsmedewerkers, praktijkwerkers en onderzoekers via de **publicatie van drie afzonderlijke artikels**. Een eerste artikel verscheen reeds in TJK²⁰. Het geeft een beknopte weergave van het onderzoek en vertaalt de aanbevelingen naar een breder publiek. Een tweede artikel over de JoKER is aanvaard voor publicatie in het *International Journal of Children's Rights*²¹. Deze bijdrage geeft een volledig overzicht van de studie en

20 Desmet, E., Op de Beeck, H., Vandenhole, W. (2013). Het kind- en jongereneffectrapport (JoKER) in de weegschaal. Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten, 14 (1), 6-22.

21 Desmet, E., Op de Beeck, H., Vandenhole, W. Walking a tight rope. Evaluating the Child and Youth Impact Report in Flanders. International Journal of Children's Rights. Aanvaard voor publicatie.

vertaalt de aanbevelingen naar de internationale context. Een derde artikel is nog in voorbereiding en zal verschijnen in *Révue générale de droit*²². Dit artikel geeft een overzicht van de Keki studie m.b.t. twee thema's, nl. (1) de *scope* of het toepassingsgebied van de JoKER, (met een onderscheid tussen 'persoonlijk toepassingsgebied' (o.m. leeftijdsgrenzen van de JoKER) en 'materieel toepassingsgebied' (decreten of ook uitvoeringsbesluiten). Deze keuze werd gemaakt om de centrale keuzes die men moet maken in de voorbereiding van het uitwerken van een *child impact report* naar de voorgrond te plaatsen. In dit kader wordt de JoKER ook vergeleken met andere instrumenten, waaronder de praktijk van *child budgeting*.

Over de studie werd ook een **presentatie** gegeven op het event '*Implementing the UNCRC: the Welsh approach in an international context*' (zie boven onder 1.4)²³.

Tot slot werd de JoKER-studie ook nog voorgesteld in mei 2013 op '*Bringing children in from the margins: symposium on child rights impact assessment*', University of Ottawa, 14-15 mei 2013, met een **presentatie**²⁴ en een **workshop**²⁵. Op dit symposium werden ervaringen en inzichten specifiek over child rights impact assessments (CRIAs) uitgewisseld onder 150 experts en geïnteresseerden (medewerkers uit beleid, praktijk en onderzoek) van over de hele wereld.

22 Desmet, E., Op de Beeck, H. Strategic decisions in developing child rights impact assessments. *Révue générale de droit*. In voorbereiding.

23 Desmet, E. (2012) "The child and youth impact report (JoKER) in Flanders" in UNCRC workshop, Cardiff, 22 november 2012. http://www.keki.be/documents/Output/2012_11_15%20JoKER%20evaluation%20-%20cardiff%2022%20nov.ppt

24 Desmet, E. (2013). "The child and youth impact report (JoKER) in Flanders." Presentatie in "Bringing children in from the margins: symposium on child rights impact assessment", University of Ottawa, 14-15 mei 2013. http://www.keki.be/documents/Output/3__desmet_dr_ellen_ghentuniversity_universityofantwerp.pdf

25 Desmet, E. (2013). Strategic decisions in developing CRIAs, Illustrated by the experience of the Child and Youth Impact Report (JoKER) in Flanders (Belgium). Workshop in "Bringing children in from the margins: symposium on child rights impact assessment", University of Ottawa, 14-15 mei 2013. http://www.keki.be/documents/Output/desmet_tam_ghentuniversityofantwerpworkshop.pdf

4. ZIN EN ONZIN VAN KINDERRECHTENINDICATOREN

4.1 INHOUDELIJKE SITUERING

KORTE INHOUD

De titel van dit rapport is geïnspireerd op Pleysier & Pauwels (2011), die in hun bijdrage *‘Als ‘meten’ niet noodzakelijk ‘weten’ is, hoe kunnen we dan beter ‘meten’ om meer te ‘weten’?’* gekende beperkingen van bestaande (criminologische) onderzoeksmethoden uiteenzetten en praktische adviezen aanreiken om hier op een zo positief mogelijke manier mee om te gaan. Het opzet van deze studie is gelijkaardig. **Vaak geformuleerde kritieken op het gebruik van kinderrechtenindicatoren worden onder de loep genomen en aan de Vlaamse context getoetst.** Daarnaast wordt onderzocht of nationaal dan wel internationaal inspiratie kan worden gevonden voor het **ontwikkelen van constructieve strategieën om in de mate van het mogelijke aan deze kritieken tegemoet te komen.**

FOCUS OP KINDERRECHTEN

De studie is, zoals in de subtitel wordt aangegeven, een **kritische reflectie** en sluit in die zin aan bij de visie van KeKi. De objectiviteitsaanpak van kinderrechten wordt in vraag gesteld en er wordt gewerkt vanuit de aanname dat kinderrechten geïnterpreteerd moeten worden in een diversiteit aan contexten, waardoor een diversiteit aan interpretaties kan bestaan. Verschillende perspectieven op het belang en de invulling van indicatoren zijn in zekere mate een weerspiegeling van verschillende perspectieven op kinderrechten.

Hoe een kinderrechtenbeleid vorm krijgt, heeft te maken met het perspectief van waaruit het vertrekt, vanuit welk normatief kader men indicatoren ontwikkelt, of men de inspanningen van de staat wil opvolgen of ook de daadwerkelijke gevolgen voor kinderen en jongeren, van waaruit thema's worden geselecteerd,... Net als verschillende andere studies van KeKi gaat deze – gezien de doelstellingen van de organisatie – vooral in op het beleidsmatige aspect van kinderrechten, in het bijzonder op de verschillende wijzen waarop de realisatie van kinderrechten kan worden opgevolgd ('monitoring').

4.2 AANLEIDING

Op uitnodiging van de Vlaamse overheid nam KeKi in 2011 deel aan de *‘Third Conference of the International Society for Child Indicators: Children’s Well-being: The Research and Policy Challenges’*, georganiseerd aan de University of York, UK. KeKi bracht hierover verslag uit bij de afdeling Jeugd.

De tekst “‘Meten’ en ‘Weten’ voor een gefundeerd kinderrechtenbeleid” kadert in het traject dat KeKi aflegde m.b.t. het jaarthema dat voor 2012 werd gekozen. Het jaarthema ‘indicatoren’ moet gezien worden in een context van een evoluerend beleid in de richting van meer ‘evidence based policy’ en een tendens tot evalueren van genomen maatregelen. Tijdens voorgaande werkzaamheden van KeKi, en in overleg met andere kinderrechtenactoren, werd een **behoefte gedetecteerd naar verdere studie omtrent monitoring van het kinderrechtenbeleid en de implementatie van het VRK.** Hierbij rezen verschillende vragen, onder andere m.b.t. de concrete realisatie van indicatoren en welke thema's hierin moeten worden verwerkt. Na overleg met de adviesraad van KeKi (13 mei 2011) werd ervoor gekozen het thema ‘indicatoren’ als jaarthema op te nemen en hiervan een kritische analyse uit te voeren.

4.3 METHODOLOGIE

De reflectie is gebaseerd op een uitgebreide **literatuurstudie**. In de analyse werd zowel binnen- als buitenlandse literatuur verwerkt. De resultaten van deze literatuurstudie werden voorgelegd aan experts uit beleid, praktijk en het academisch veld op een **expertenseminarie**. Drie experts werden uitgenodigd tot een uitgebreide **kritische reflectie** over de resultaten van de literatuurstudie, elk vanuit hun eigen invalshoek. Deze reflecties werden op het expertenseminarie gepresenteerd. Aansluitend werd een **stellingen-debat** gehouden met alle deelnemers. De opmerkingen en suggesties die geformuleerd werden in het kader van het seminarie, werden in het onderzoeksrapport geïmplementeerd en geïntegreerd.

4.4 RESPONS EN FOLLOW-UP

Op 13 december 2012 organiseerde KeKi samen met het Kinderrechten-commissariaat (KRC) en de Vereniging voor de Verenigde Naties (VVN) een **studienamiddag** over het belang van monitoring van kinderrechten. In drie presentaties en een paneldebat werd vanuit een kritische invalshoek ingegaan op kwantitatieve en kwalitatieve benaderingen van kinderrechten in Vlaanderen, Nederland en daarbuiten. De studienamiddag bereikte een divers publiek van ongeveer 50 geïnteresseerden uit het Vlaamse kinderrechtsenveld.

Als een uitloper van KeKi's werking rond het jaarthema van 2012, kinderrechtenindicatoren, is KeKi momenteel betrokken bij de **klankbordgroep** die de afdeling Jeugd adviseert bij het uitwerken van een kinderrechtenmonitor. De klankbordgroep kwam in 2013 drie keer samen, de input uit deze groep vormt de basis voor de kinderrechtenmonitor waarmee de afdeling Jeugd eind 2013 naar buiten wil komen.

Verder werd de studie ook gepresenteerd op het vierde **congres** van de *International Society for Child Indicators* (ISCI), Seoul National University, Seoul, 29-31 mei 2013²⁶. Aan de werkgroep waarin de studie werd gepresenteerd, participeerden een 30-tal experts. Op het congres zelf waren ongeveer 150 aanwezigen, voornamelijk academici, maar ook een aantal vertegenwoordigers van grote internationale NGO's.

Op basis van de input op het congres en de uitwisseling met andere deskundigen ter plaatse, werd ten slotte een **Engelstalige paper** opgesteld die een kort overzicht geeft van de indicatorenstudie en die ook de werking van de klankbordgroep evalueert. De paper ligt momenteel voor ter publicatie.

26 Op de Beeck, H. (2013). Children's rights indicators from theory to implementation: The Flemish case. Paper gepresenteerd op het 4de congres van de International Society for Child Indicators (ISCI), Seoul National University, Seoul, 29-31 mei 2013.
http://www.keki.be/documents/Output/2013_05%20Seoul%20Children's%20rights%20indicators.pdf

5. VISIETEKST EN REFLECTIETEKST

5.1 INHOUDELIJKE SITUERING

FOCUS OP KINDERRECHTEN

Het idee van een 'reflectietekst kinderrechten' is gegroeid vanuit de noodzaak om, als nieuwe organisatie, elkaars visie over kinderrechten beter te leren kennen, en na te denken over hoe KeKi kinderrechten benadert, dit enerzijds als basis voor de interne werking, bv. bij beleidsadvisering en het invullen van de kinderrechtsdatabank, en anderzijds als basis voor dialoog en overleg met 'externe' actoren uit onderzoek, beleid en praktijk. De reflectietekst bestaat uit drie delen. In het eerste deel wordt een aantal **uitgangspunten van de werking** van het Kenniscentrum Kinderrechten toegelicht: KeKi staat voor een wetenschappelijke, interdisciplinaire en kritisch-emancipatorische benadering van kinderrechten, met aandacht voor een evenwicht tussen betrokkenheid en distantie. Het tweede deel van de tekst maakt een onderscheid tussen verschillende soorten **benaderingen van kinderrechten**: disciplinaire benaderingen, technische versus kritische benaderingen, en benaderingen die vertrekken vanuit de erkenning van de meervoudige variatie in benaderingen van kinderrechten ten aanzien van bepaalde factoren. In het derde deel wordt toegelicht hoe de **begrippen** 'kinderen', 'kindertijd' - 'kindbeelden' en 'kinderrechten' door KeKi begrepen worden. Ook wordt een aantal bouwstenen van een brede visie op kinderrechten geïdentificeerd.

De reflectietekst biedt achtergrond en leidraad in het uitklaren van de visie van KeKi inzake kinderrechten. Deze **visie** wordt beschreven in de kortere 'visietekst kinderrechten', die uit de reflectietekst werd gedistilleerd. De teksten vormen een uitnodiging tot debat met alle actoren die direct of indirect met kinderrechten te maken hebben, uit verschillende disciplines, professionele achtergronden en sectoren.

5.2 AANLEIDING

De reflectietekst werd uitgewerkt om een **aantal vragen die voortvloeien uit de missie van KeKi scherper te stellen en een visie te ontwikkelen**. KeKi wil de wetenschappelijke kennis over kinderrechten samenbrengen, toegankelijk maken, verspreiden en stimuleren. Bij de doelstelling 'het stimuleren van de aandacht voor kinderrechten in het wetenschappelijk onderzoek', rijzen immers een aantal belangrijke vragen, zoals: wat wordt er verstaan onder 'kinderrechten'? Hoe wordt omgegaan met kinderrechten? Vaak ontstaan misverstanden doordat begrippen op een verschillende manier gebruikt worden door verschillende actoren. Het idee van een 'reflectietekst kinderrechten' is dan ook gegroeid vanuit de noodzaak om, als nieuwe organisatie, de visie over kinderrechten van de diverse bij de organisatie betrokken actoren (leden van de Raad van Bestuur, partners, stafleden) beter te leren kennen, en na te denken over hoe KeKi kinderrechten benadert. Dit duidt enerzijds op het gebruik ervan als basis voor de interne werking, bv. bij beleidsadvisering en het invullen van de kinderrech- tendatabank, en anderzijds als basis voor dialoog en overleg met 'externe' actoren uit onderzoek, beleid en praktijk. Daarom ging het Kenniscentrum in 2010 van start met het schrijven van een reflectietekst rond kinderrechten. In 2011 werd deze tekst verder bediscussieerd, herschreven en verfijnd. De reflectietekst kinderrechten werd in april 2012 gefinaliseerd en voorgelegd aan de adviesraad. Op basis van deze brede reflectietekst werd een gebalde visietekst kinderrechten uitgewerkt. Deze tekst dient als **basis voor zowel de interne werking als voor de dialoog met 'externe' actoren** uit onderzoek, beleid en praktijk.

5.3 METHODOLOGIE

De reflectietekst werd geschreven vanuit een aantal vragen die uit de missie en doelstellingen van het Kenniscentrum Kinderrechten voortvloeiden. De tekst is eerder organisch gegroeid, aangezien elk antwoord ook weer nieuwe vragen met zich meebracht. De tekst is het resultaat van een **zoek- en denkproces**. De verschillende actoren binnen KeKi leerden elkaar en elkaars visie op kinderrechten (elk vanuit een eigen discipline) hiermee beter kennen.

De tekst is geïnspireerd door en bouwt voort op verschillende **documenten** en **intervisiemomenten**, waaronder een *in-house* onderzoeksseminarie en bijeenkomsten van de Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering van KeKi.

5.4 RESPONS EN FOLLOW-UP

De reflectietekst werd in ontwerpvorm besproken met het Kinderrechtencommissariaat en met de adviesraad van KeKi. Over het bestaan van de tekst werd gecommuniceerd met actoren in het kinderrechtsenveld. Ze wordt door de afdeling Jeugd als referentiekader gebruikt voor het Vlaamse jeugd- en kinderrechtenbeleid. **De tekst is geen 'eindpunt'**: de concrete ervaringen van KeKi en de interactie met andere actoren kunnen leiden tot verdere conceptuele verfijning, het opnieuw in vraag stellen van bepaalde keuzes, het behandelen van nieuwe vragen die gaandeweg opduiken, enz. De teksten dienen verder ook voor intern gebruik en zijn een toets bij het uitwerken van eigen activiteiten zoals bv. de postacademische en internationale vormingen (PAVO en HR4DEV). Op termijn kunnen beide teksten ook worden ingezet door externe gebruikers (zoals jeugdwerkorganisaties) bij de **ondersteuning van hun inhoudelijke werking**.

6. THEMATISCHE ZWAARTEPUNTEN ONDERZOEK

6.1 INHOUDELIJKE SITUERING

KORTE INHOUD

In de beleidsperiode 2011-2013 nam KeKi zich voor om, in het kader van zijn platformfunctie voor wetenschappelijk onderzoek over kinderrechten, een grondige studie uit te voeren naar kinderrechten(gerelateerde) thema's waarvoor in Vlaanderen nog geen - of (te) weinig - onderzoek bestaat. Aan tonen dat iets als een hiaat wordt gedefinieerd, is echter geen evidente opdracht. Hiervoor is het in de eerste plaats noodzakelijk te vertrekken van een goed overzicht van het bestaand onderzoek. Daarom wordt in dit rapport vooreerst een duidelijk **referentiekader voorgesteld op basis waarvan bestaand onderzoek op een systematische manier verzameld en geïnventariseerd wordt aan de hand van inhoudelijke thema's**. Op deze manier kunnen thematische zwaartepunten in het bestaand kinderrechtenonderzoek geïdentificeerd worden. Op basis van dit referentiekader en de inventaris, kan dan in een tweede beweging worden nagegaan op welke thema's in het kader van kinderrechtenonderzoek nog meer ingezet zou kunnen worden.

FOCUS OP KINDERRECHTEN

Inhoudelijk bespreekt deze studie, op basis van de selectie die werd gemaakt voor de KeKi onderzoeksdatabank²⁷, **onderzoeksprojecten** die

- kinderrechten op zich als hoofdthema bestuderen
- een bedreiging of schendingen van kinderrechten behandelen
- interventies die kinderrechten willen bevorderen behandelen
- kindvriendelijkheidstoetsen bestuderen
- kinderrechten in hun methodologie implementeren
- via jeugd- en kindermontoren cijfers genereren waarop kinderrechtenonderzoek kan worden gevoerd.

De visie van KeKi dat kinderrechten ruimer te interpreteren zijn dan het Kinderrechtenverdrag wordt in deze studie, via de selectie van onderzoeksprojecten, concreet vorm gegeven.

De geselecteerde onderzoeksprojecten worden beschreven en waar relevant verder thematisch geclusterd. De studie is hoofdzakelijk beschrijvend en biedt een **overzicht**. De discussie en conclusie bieden een beschouwende reflectie. Hierin worden de vaststellingen verbonden met mogelijke perspectieven op kinderrechten en gehanteerde kaders. Dat bv. onderwerpen die aansluiten bij de beschermingsgedachte een centrale plaats innemen in het kinderrechten(gerelateerde) onderzoek, wordt gezien tegen de achtergrond van een maatschappelijk gevoel van urgentie. Dit laatste blijkt slechts in mindere mate te bestaan wanneer het zelfbeschikkingsrechten van kinderen en jongeren betreft, hoewel hiervoor de aandacht groeit.

6.2 AANLEIDING

De studie naar de zwaartepunten in wetenschappelijk onderzoek over kinderrechten vloeit voort uit de missie en doelstellingen van KeKi. Eén van deze doelstellingen bestaat uit het **signaleren van blinde vlekken in het wetenschappelijk onderzoek over kinderrechten in Vlaanderen en hiaten en/of uitdagingen in onderzoek**. Na een eerste verkenning van het thema kwam KeKi tot de vaststelling dat het niet mogelijk is een rapport te schrijven over hiaten in kinderrechtenonderzoek, zonder eerst een goed overzicht te bieden van wat er wel reeds bestaat. Daarom werd besloten om het identificeren van onderzoeksuitdagingen onderdeel te maken van een langer lopend traject, waarbij in de eerste plaats thematische zwaartepunten in Vlaams kinderrechtenonderzoek werden in kaart gebracht. Dit rapport werd officieel voorgesteld op het onderzoeksseminarie 'KeKi presenteert... de Kinderrechtendatabank', op 6 juni 2013. Verder wordt ook een methodologische en een paradigmatische vergelijking van bestaande onderzoeksprojecten vooropgesteld, waarna onderzoeksuitdagingen op basis van deze inventarisaties geïdentificeerd zullen kunnen worden.

²⁷ Voor meer informatie over de Kinderrechtendatabank, zie www.kekidatabank.be of <http://www.keki.be/?m=21>.

6.3 METHODOLOGIE

Het uitwerken van een methodologie maakt een belangrijk onderdeel uit van de studie omtrent de zwaartepunten in het wetenschappelijk onderzoek over kinderrechten. In eerste instantie wordt een **referentiekader ontwikkeld** op basis waarvan de te inventariseren projecten geselecteerd kunnen worden. De operationaliseringsoefening resulteert in verschillende selectiecriteria, die verder worden geëxpliciteerd. Deze oefening hangt samen met de opbouw van de 'onderzoeksdatabase kinderrechten'. Onderzoeksprojecten die hierin zijn opgenomen, vormen de voornaamste leidraad voor de studie.

Na het vastleggen van de selectiecriteria worden relevante projecten opgespoord die binnen de criteria passen. Dit gebeurt aan de hand van een **screening van relevante websites en databanken**. De resultaten van de screening en selectie worden geordend en voor de bespreking verder thematisch ingedeeld. Hierbij wordt gekozen voor een bottom-up benadering: de subthema's worden aangebracht na het structureren van de onderzoeksprojecten. Binnen deze thema's worden tot slot steeds enkele **zwaartepunten** geïdentificeerd, op basis van het aantal projecten die zich hierbinnen situeren.

6.4 RESPONS EN FOLLOW-UP

De studie werd gepresenteerd²⁸ op een studiedag naar aanleiding van de lancering van de onderzoeks- en publicatiedatabase van KeKi op 6 juni 2013. Momenteel wordt in een vervolgtraject gewerkt aan twee complementaire studies, waarin (1) methodologische en (2) paradigmatische zwaartepunten in kaart worden gebracht. Samengevoegd zullen deze verschillende analysevormen in de loop van de volgende beleidsperiode (2014-2017) een aanzet kunnen geven tot het identificeren van hiaten in het Vlaamse kinderrechtenonderzoek.

28 Op de Beeck, H. (2013). Zwaartepunten in het Vlaams kinderrechtenonderzoek vanaf 2004. Presentatie op de studievoormiddag 'KeKi presenteert... de Kinderrechtendatabank', georganiseerd door het Kenniscentrum Kinderrechten, Brussel, 6 juni 2013. http://www.keki.be/documents/KeKi%20presenteert___de%20presentatie.pdf

7. CONCLUSIE

7.1 TERUGBLIK

INHOUDELIJK

De voorbije vier jaar heeft het Kenniscentrum Kinderrechten een **ruim aantal thema's** uitgewerkt en hierover publicaties uitgebracht. Inhoudelijk zijn de meeste documenten te situeren op het beleidsmatige aspect van kinderrechten. Deze overwegend 'horizontale'²⁹ thema's overstijgen specifieke rechten van kinderen: ze zijn van belang voor het nastreven of realiseren van deze rechten en van een op kinderrechten gebaseerd beleid. 'Verticale' studies over specifieke rechten kwamen tot nu toe slechts beperkt aan bod. Enkel de tekst over het Decreet Rechtspositie Minderjarigen in de integrale jeugdhulp gaat dieper in op specifieke rechten van kinderen. In andere publicaties komen specifieke rechten voornamelijk op een beschrijvende manier aan bod. De overige studies van KeKi zijn in eerste instantie te verbinden met de werking van kinderrechten als fundamentele normen die gericht zijn op het realiseren van sociale rechtvaardigheid en menselijke waardigheid voor kinderen, en met de discussies die hieruit volgen. Thema's worden steeds op een kritische, reflectieve manier uitgewerkt.

AANLEIDING

De keuze voor deze onderwerpen is enerzijds te verklaren door de **missie en doelstellingen** van KeKi, zoals voorzien in het decreet houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid van 18 juli 2008³⁰: "initiatieven nemen en adviezen verlenen met betrekking tot de implementatie van de wetenschappelijke inzichten over de rechten van het kind" (art. 14, § 2, lid 2, 3°). Verschillende publicaties van KeKi zijn dan ook gegroeid vanuit een vraag van de Vlaamse overheid.

Anderzijds ontwikkelde KeKi echter ook eigen expertise binnen zijn themati-

29 Met horizontale thema's bedoelen we die onderwerpen die de specifieke (verticale) rechten overstijgen, maar van belang zijn voor het nastreven of realiseren van rechten of een op een kinderrechten gebaseerd beleid.

30 Inmiddels vervangen door het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid, art. 8, §2

sche werking. In 2011 werd gewerkt rond het jaarthema 'armoede'; in 2012 werd het jaarthema 'indicatoren' uitgewerkt, op basis waarvan de indicatorenstudie werd gedaan. Verder kaderden de studies m.b.t. de Europese beleidsagenda's, de JoKER-studie en het thematische zwaartepuntenonderzoek in het parallel lopende meerjarenthema 'jeugd en kinderrechten'. De keuze van de thema's is steeds weloverwogen en overlegd met andere kinderrechtenactoren.

De inhoudelijke verdieping en evolutie gebeurt doelgericht en planmatig, en bepaalt – doordat steeds wordt gezocht naar de meest geschikte onderzoeksmethode – op die manier de methodologische expertise.

METHODOLOGIE

De publicaties van het Kenniscentrum Kinderrechten van de voorbije beleidsperiode kwamen tot stand via **uiteenlopende onderzoeksmethodes**. KeKi maakt gebruik van zowel een juridische methodologie, als van sociaal-wetenschappelijke (kwantitatieve en kwalitatieve) onderzoeksmethoden.

Het Kenniscentrum Kinderrechten maakt vaak gebruik van documentenanalyse en literatuurstudie, o.a. in functie van vergelijking en toetsing. Ook werd reeds gewerkt met een gestandaardiseerde vragenlijst en werden focusgroepen, een expertenrondetafel en een onderzoeksseminarie georganiseerd. De expertise op methodologisch vlak groeit stapsgewijs, maar minder planmatig dan de inhoudelijke expertise. Toch blijft de methodologische expertise eerder beperkt, aangezien het gevoerde onderzoek vaak kleinschalig en van korte duur is en de personeelsbezetting eerder gering.

RESPONS & FOLLOW-UP

KeKi besteedt ruime aandacht aan een **brede valorisatie van de resultaten** van zijn studies. Het uitbrengen van een publicatie is nooit een eindpunt, maar eerder een startpunt voor verdere follow-up. Resultaten en bevindingen worden meegenomen in presentaties en artikels en worden verder verdiept. De implementatie van de aanbevelingen door de overheid wordt opgevolgd.

Vragen vanuit het beleid naar **advies m.b.t. implementatie van wetenschappelijke inzichten over de rechten van het kind** vormen vaak de

aanleiding tot verdere studie en verdieping van een aan de adviesvraag gerelateerd onderwerp. Hieruit mag ook blijken dat KeKi de adviesvragen steeds op een onderbouwde manier beantwoordt. Ook de zelf opgebouwde expertise wordt ingezet voor de beleidsadviserende opdracht (advies op eigen initiatief), het beantwoorden van vragen uit de praktijk en het stimuleren van een kinderrechtelijke focus in onderzoek.

De adviezen en conclusies van de verschillende gevoerde studies zijn zowel gericht aan beleidsmakers, als aan wetenschappers en actoren uit het werkveld. Na publicatie van de studies volgt verdere verwerking en kritische reflectie via presentaties van de resultaten op allerhande fora en via artikels in diverse tijdschriften.

Het Kenniscentrum Kinderrechten volgt in de mate van het mogelijke op wat er met de aanbevelingen uit de verschillende studies gebeurt. Deze overzichtspublicatie was een uitgelezen manier om deze informatie terug bij elkaar te leggen. Alle publicaties en presentaties worden thematisch bijgehouden op de output-pagina op de KeKi-website.

Het uitdragen van de verschillende onderzoeken naar diverse fora heeft bovendien bijgedragen tot de uitbouw van een **breed netwerk** van nationale en internationale kinderrechtenactoren, waar KeKi in de toekomst nog op verder zal bouwen.

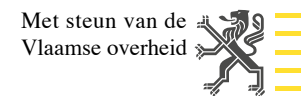
7.2 VOORUITBLIK

Momenteel wordt gewerkt aan een eerste complementaire studie op het 'Thematische Zwaartepunten Onderzoek'. Daarbij wordt een methodologische en een paradigmatische vergelijking van bestaande onderzoeksprojecten vooropgesteld. Op basis van de gemaakte inventarisaties (thematische, methodologische en paradigmatische) zullen **onderzoeksuitdagingen of hiaten** kunnen worden geïdentificeerd.

Daarnaast is er het traject '**Brugfunctie**'. Onder deze noemer evalueert KeKi de doorstroom van kennis over kinderrechten tussen beleid, praktijk en onderzoek. Doel van dit onderzoek is om beleidsmakers, praktijkwerkers

en academici aan het woord te laten over de grenzen, noden en wensen van kennisoverdracht over kinderrechten. Van daaruit wil KeKi (1) een theoretisch kader en (2) praktische handvatten ontwikkelen om de rol van KeKi in dialoog met andere actoren op het snijvlak tussen deze drie domeinen te definiëren, te omkaderen en te versterken. Het traject ging in 2013 van start met een literatuurstudie en focusgroep-gesprekken, en zal in 2014 zal uitmonden in een rapport.

Van 2014 tot 2017 staat eveneens het thema '**kinderrechten en media**' op KeKi's agenda. In 2013 liep reeds een voortraject, waarbij een stand van zaken van wetenschappelijk onderzoek werd opgesteld en mogelijke deelthema's verkend. Hierbij werd onder meer stilgestaan bij de impact van de media op beeldvorming over kinderen en jongeren, de gevolgen van beeldvorming op het zelfbeeld van kinderen en jongeren, mogelijke positieve gevolgen van nieuwe media voor een kinderrechtelijke benadering (de vele mogelijkheden, empowerende functie, mogelijkheid tot online hulpverlening,...), en eventuele risico's of negatieve gevolgen (cyberpesten, invloed van reclame, ongelijke toegang,...). Een eerste advies dat hierin kadert wordt binnenkort uitgebracht en handelt over de classificatie van mediaproducten (film, games, online content,...).

WWW.KEKI.BE